महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे

विषय – संस्कृतम्

दवादशी कक्षा।

<u>द्वादशी कक्षा संस्कृत संविधान तक्ता</u>

प्रश्नप्रकारानुसारि गुणविभाजनम् ।

विभागा:	वस्तुनिष्ठ	लघूत्तरी	दीर्घोत्तरी	गुणा:
१.सुगम संस्कृतम्	०६	-	-	०६
२.पद्यम्	०६	०६	००	१२
३.गद्यम्	०२	०२	०५	०९
४.नाट्यम्	०६	०२	०५	१३
५.साहित्यपरिचय: - साहित्यविशेष:	०८	-	-	०८
६.लेखनकौशलम्	-	०८	०८	१६
७. भाषाभ्यास:	१२	-	-	१२
८.अपठित गद्यम्	-	०४	-	०४
आहत्य	४०	२२	१८	८०

उद्दिष्टानुसारि गुणविभाजनम् ।

विभागा:	ज्ञानम्	आकलनम्	उपयोजनम्	कौशलम्	गुणा:
१.सुगम संस्कृतम्	०३	०३	-	-	०६
२.पद्यम्	०४	०४	०४	-	१२
३.गद्यम्	०२	०२	-	०५	०९
४.नाट्यम्	०४	०४	-	०५	१३
५.साहित्यपरिचय: साहित्यविशेष: च।	-	०८	-	-	०८
६.लेखनकौशलम्	-	-	०८	०८	१६
७. भाषाभ्यास:	-	-	१२	-	१२
८.अपठित गद्यम्	-	-	-	०४	०४
आहत्य	१३	२१	२४	२२	८०

घटकानुसारि गुणविभाजनम् ।

विभागा:	गुणा: (विकल्पसहिता:)	गुणा: (विकल्परहिता:)
१.सुगम संस्कृतम्	०६ (००)	०६
२.पद्यम्	२० (०८)	१२
३.गद्यम्	१६ (०७)	०९
४.नाट्यम्	२२ (०९)	१३
५.साहित्यपरिचय: साहित्यविशेष: च।	१० (०२)	०८
६.लेखनकौशलम्	२४ (०८)	१६
७. भाषाभ्यास:	१५ (०३)	१२
८.अपठित गद्यम्	०६ (०२)	०४
आहत्य	११९ (३९)	८०

द्वादशी कक्षा।

संस्कृतम्

मौखिकी-परीक्षा- मूल्यमापन-प्रारूपम्।

गुणाङ्काः-२०

१. श्रवणकौशलम् (१०)

- शिक्षकः कक्षायां पाठ्यपुस्तकतः पाठ्येतर-रञ्जनीप्रकारं/ आह्लदपत्रिकां शुद्धं स्पष्टं तथा शनैः शनैः पठेत्। शिक्षकप्रश्ननिर्देशम् अनुसृत्य छात्राः पाठ्येतररञ्जनीतः/आह्लादपत्रिकातः ५ उत्तराणि लिखेयुः। (०५)
- अनन्तरं शिक्षकः कक्षायां पाठ्यपुस्तकतः साहित्यविशेषं शुद्धं स्पष्टं तथा शनैः शनैः पठेत्।शिक्षकनिर्देशम् अनुसृत्य छात्राः साहित्यविशेषतः १० शब्दान् लिखेयुः। (०५)

२. भाषणकौशलम् (१०)

- शिक्षकेण निर्दिष्टं कमपि एकं विषयमधिकृत्य छात्रः संस्कृतभाषया भाषणं कुर्यात्। (०५)
- पाठ्यपुस्तकतः श्लोकपठनं कुर्यात्। (०५)

संस्कृतम्।

कृतिपत्रिकाया: प्रारूपम्।

गुणाः - ८०

सूचनाः

(१) सर्वासु कृतिषु वाक्यानां पुनर्लेखनम् आवश्यकम्।
(२) यथासूचनम् आकलनकृतयः व्याकरणकृतयः च आरेखितव्याः।
(३) आकृतीनाम् आलेखनं मसिलेखन्या कर्तव्यम्।
(४) रिक्तस्थानपूरणे युज्यमानाः शब्दाः अधोरेखितव्याः।

प्रथम: विभाग: - सुगमसंस्कृतम् । (०६)

प्र. १] अ) चित्रं दृष्ट्वा व्यावहारिकसूचना: संस्कृतभाषया लिखत। (०३)
केवलं त्रीणि चित्राणि दातव्यानि।

ब) व्यावहारिकशब्दमञ्जूषात: शब्दं चित्वा उचित-स्तम्भे लिखत। (८ त: ६) (०३)
(त्रय: स्तम्भा:। अष्टशब्देषु द्वौ स्तम्भेतरौ।)

द्वितीय: विभाग: - पद्यम्। (१२)

प्र. २] अ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टा: कृती: कुरुत। (०४)

१) अवबोधनम्। (३ त: २) (०२)

पद्यांश:।

२) पृथक्करणम्। (०२)

प्र. २] ब) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टा: कृती: कुरुत। (०४)

१) अवबोधनम्। (३ त: २) (०२)

पद्यांश:।

२) शब्दज्ञानम्। (३ तः २) (०२)

प्र. २] क) पद्यांशं पठित्वा अन्वयपूर्तिं कुरुत / माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत। (०४)

अन्वयलेखनार्थं अष्ट रिक्तस्थानानि दातव्यानि।

तृतीय: विभाग: - गद्यम्। (०९)

प्र. ३] अ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टा: कृती: कुरुत। (०४)

१) अवबोधनम्। (०२)

गद्यांश:।

२) शब्दज्ञानम्। (३ तः २) (०२)

अथवा

२) पृथक्करणम्। (०२)

प्र. ३] ब) माध्यमभाषया ससंदर्भं स्पष्टीकुरुत। (२ त: १) (०५)

चतुर्थ: विभाग: - नाट्यकलश:। (१३)

प्र.] ४) अ) नाट्यांशं पठित्वा निर्दिष्टा: कृती: कुरुत। (०४)

१) अवबोधनम्। (३ त: २) (०२)

नाट्यांश:।

२) शब्दज्ञानम्। (३ तः २) (०२)

प्र.] ४) ब) नाट्यांशं पठित्वा निर्दिष्टा: कृती: कुरुत। (०४)

१) अवबोधनम्। (३ त: २) (०२)

नाट्यांश:।

२) पृथक्करणम्। (०२)

प्र. ४] क) माध्यमभाषया ससंदर्भं स्पष्टीकुरुत। (२ त: १) (०५)

पञ्चम: विभाग: - साहित्यपरिचय: साहित्यविशेष: च। (०८)

प्र. ५] उचितं विकल्पं चित्वा वाक्यानि पुनर्लिखत। (१० त: ८) (०८)

प्रतिवाक्यं त्रय: विकल्पा: दातव्या:।

षष्ठ: विभाग: - लेखनकौशलम्। (१६)

प्र. ६] अधोनिर्दिष्टे कृती कुरुत। (३ त: २)

मञ्जूषात: उचितान् शब्दान् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयित्वा चित्रपटवर्णनं पुनर्लिखत। (०८)

(अष्ट रिक्तस्थानानि दातव्यानि।)

अथवा

निमन्त्रणपत्रिकायाः आधारेण संस्कृतभाषया वृत्तान्तलेखनं कुरुत। (०८)

(निमन्त्रणपत्रिका दातव्या।)

अथवा

अधोदत्तेषु एकं विषयम् अधिकृत्य संस्कृतभाषया ८- १० वाक्येषु निबन्धलेखनं कुरुत। (०८)

(त्रय: विषया: दातव्या:।)

सप्तमः विभागः - भाषाभ्यासः। (१२)

प्र. ७] अधोनिर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (५ तः ४) (१२)

अ) नामतालिकां पूरयत। (८ तः ६) (०३)

आ) समासतालिकां पूरयत। (८ तः ६) (०३)

इ) तद्धितान्तकृदन्तयोःस्तम्भपूरणम्। (८ तः ६) (०३)

ई) समानार्थकशब्दं लिखत। (८ तः ६) (०३)

उ) सूचनानुसारं परिवर्तनं कुरुत। (५ तः ३) (०३)

१) लकारं परिवर्तयत।

२) वचनं परिवर्तयत।

३) सति सप्तमी - रचनां निष्कासयत।

४) वाच्यपरिवर्तनं कुरुत।

५) उपपदविभक्तेः यथापेक्षं रूपं योजयत।

६) पूर्वकालवाचक -धातुसाधित - अव्ययं निष्कासयत / योजयत।

अष्टमः विभागः - अपठितम्। (०४)

प्र. ८] संस्कृतवाक्यानां माध्यमभाषया अनुवादं कुरुत। (६ तः ४) (०४)

कृतयः

अवबोधनकृतयः।

१) संस्कृतभाषया पूर्णवाक्येन उत्तरत।

२) उचितं कारणं / वाक्यांशं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।

३) वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम् / असत्यम् इति लिखत।

४) चतुष्कोणं पूरयत।

५) रेखाङ्कितं पदम् आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

शब्दज्ञानकृतयः।

१) विरुद्धार्थकशब्दं लिखत / परिच्छेदतः चित्वा लिखत।

२) नामस्थाने सर्वनाम्नः योजना।

('............' स्थाने सर्वनाम्न: योग्यं रूपं योजयत।)

३) विशेषण - विशेष्य - सम्बन्ध: ।

(विशेषणं / विशेष्यं परिच्छेदतःचित्वा लिखत। / विशेषण - विशेष्ययो: मेलनं कुरुत।)

४) सन्धिविग्रहं कुरुत ।

५) विभक्त्यन्तपदे परिच्छेदतः चित्वा लिखत।

६) पूर्वकालवाचक-धातुसाधित-अव्यये/हेत्वर्थक-धातुसाधित-अव्यये परिच्छेदतः चित्वा लिखत।

पृथक्करणकृतयः।

१) घटनाक्रम: ।
२) जालरेखाचित्रम् ।
३) प्रवाहिजालम् ।
४) स्तम्भपूरणम् ।
५) कोष्ठकपूरणम् ।
६) वृक्षरेखाचित्रम् ।

लेखनकौशलार्थम्-

१) चित्रपटवर्णनम्-

पाठ्यपुस्तके पृष्ठक्रमाङ्काः १०१ तः १०४ इत्यत्र दत्तानि अष्ट चित्रपटवर्णनानि उपयोक्तव्यानि।

२) वृत्तान्तलेखनम्-

पाठ्यपुस्तके पृष्ठक्रमाङ्काः १०५ तः १०९ इत्यत्र दत्ताः अष्ट निमन्त्रणपत्रिकाः उपयोक्तव्याः।

३) निबन्धलेखनम्-

निबन्धलेखनार्थम् निर्धारिताः विषयाः-

१) मित्रं प्रीतिरसायनम्।

२) परोपकारः।

३) मम प्रियः अभिनेता।

४) मम प्रियः ऋतुः।

५) मम प्रियः क्रान्तिवीरः।

६) मया अनुभूता आपत्तिः।

७) भारतविद्या।

८) महाराष्ट्रदेशः।